

Sygn. akt VII U 255/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 maja 2016r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Stachurska

Protokolant: Urszula Kalinowska

po rozpoznaniu w dniu 27 kwietnia 2016r. w Warszawie

sprawy (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

z udziałem D. N.

o zwrot nienależnie pobranych świadczeń

na skutek odwołania (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. z dnia 10 grudnia 2015r., znak: (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdza, że (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. nie jest zobowiązana do zwrotu nienależnie pobranych przez D. N. świadczeń za okres od 15 marca 2006r. do 31 grudnia 2015r. w kwocie 2.520,06 zł (dwa tysiące pięćset dwadzieścia złotych 06/100) oraz odsetek za okres od 15 marca 2006r. do 10 grudnia 2015r. w kwocie 2.109,95 zł (dwa tysiące sto dziewięć złotych 95/100);

2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. na rzecz (...) Spółki Akcyjnej w W. kwotę 360 zł (trzysta sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

UZASADNIENIE

W dniu 14 stycznia 2016r. (...) **Spółka Akcyjna z siedzibą w W.**, za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S., złożyła odwołanie od decyzji w/w organu rentowego z dnia 10 grudnia 2015r., znak: (...), wnosząc o:

- zmianę decyzji poprzez cofnięcie zobowiązania (...) S.A. do zwrotu świadczeń pobranych przez D. N., wraz z odsetkami, na łączną kwotę 4.630,01 zł, ewentualnie o uchylenie decyzji i przekazanie sprawy do rozpatrzenia organowi rentowemu;

- dopuszczenie dowodów z dokumentów załączonych do odwołania na okoliczności wskazane w uzasadnieniu;

- zawiadomienie zainteresowanej o toczącym się postępowaniu.

Strona odwołująca, na podstawie art. 138 ust. 4 i 5 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, podniosła zarzut przedawnienia części roszczeń, tj. w zakresie zwrotu świadczeń za okres od 15 marca 2006r. do 10 grudnia 2012r., z uwagi na upływ 3-letniego okresu.

W uzasadnieniu odwołania pełnomocnik odwołującej spółki wskazał, że zaskarżoną decyzją Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. stwierdził pobranie przez D. N. kwoty 2.520,06 zł tytułem zawyżonej emerytury za okres od 15 marca 2006r. do 31 grudnia 2015r. oraz zobowiązał (...) S.A. do jej zwrotu wraz z ustawowymi odsetkami w kwocie 2.109,95 zł, tj. łącznie 4.630,01 zł. Organ rentowy w uzasadnieniu decyzji stwierdził, że obowiązek zwrotu tych należności obciąża odwołującą spółkę w związku z brakiem wskazania w dokumentach D. N. okresu przebywania na urlopie wychowawczym.

Pełnomocnik odwołującej spółki nie zgodził się ze stanowiskiem organu rentowego wyrażonym w uzasadnieniu decyzji i zarzucił błędną argumentację w odniesieniu do stanu faktycznego oraz błędną wykładnię prawa.

Podnosząc zarzut przedawnienia części roszczeń pełnomocnik odwołującej spółki wskazał, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych naliczył nienależne świadczenie od 2006r. Tymczasem zgodnie z art. 138 ust. 4 ustawy emerytalnej nie można żądać zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń za okres dłuższy niż 3 lata. Powołując się na orzecznictwo pełnomocnik odwołującej wskazał, że intencja ustawodawcy wynikająca z treści tego przepisu w zakresie nieprzeciągania rozliczenia ubezpieczonych w czasie jest czytelna.

Pełnomocnik odwołującej spółki podniósł również, że D. N. była zatrudniona przez przedsiębiorstwo państwowe (...) Wydział Zamiejscowy w Ł. (dalej także jako (...)) w okresie od 5 lutego 1973r. do 29 września 1979r. Wówczas korzystała z urlopu bezpłatnego na wychowanie dziecka, a także na urodzenie dziecka. Świadcstwo pracy przedłożone przez D. N. w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych zostało wydane w roku 1979r., a sposób jego sporządzenia był zgodny z przepisami obowiązującymi w tamtym okresie. Dodatkowo, instytucja kapitału początkowego została wprowadzona dopiero nowelizacją kodeksu pracy z 1999r., a więc 20 lat po rozwiązaniu stosunku pracy między D. N. i (...), w związku z czym nie można obciążać (...) S.A. obowiązkiem przedłożenia wymaganych dokumentów celem ustalenia kapitału początkowego D. N., tym bardziej, że zgodnie z art. 175 ustawy emerytalnej to na ubezpieczonych oraz płatnikach składek ciąży zobowiązanie do przekazywania organowi rentowemu wszelkiej dokumentacji niezbędnej do ustalenia kapitału początkowego. W ocenie pełnomocnika odwołującej wszelkie wezwania do złożenia wyjaśnień lub przedłożenia dodatkowych dokumentów powinny być kierowane w pierwszej kolejności do D. N..

Odwołująca spółka zakwestionowała również własną legitymację bierną, gdyż stosunek pracy łączył D. N. z przedsiębiorstwem państwowym (...). Mimo, że zgodnie z art. 40 ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych, (...) S.A. należy uznać za następcę ogólnego przedsiębiorstwa (...), to nie można, zdaniem odwołującej, implikować istnienia obowiązku spoczywającego na następcy, który wygasł jeszcze przed sukcesją praw. (...) S.A. została wpisana do rejestru przedsiębiorców dopiero w 2005 roku, gdy stosunek pracy łączący strony nie istniał już od 26 lat, wobec czego nie jest możliwe powołanie się na skutki w zakresie przejścia zakładu pracy na innego przedsiębiorcę uregulowane w art. 23¹ k.p. Powołując się na orzecznictwo Sądu Najwyższego pełnomocnik odwołującej spółki wskazał, że występują ograniczenia odpowiedzialności po przejściu zakładu pracy na nowego pracodawcę.

Ponadto zdaniem pełnomocnika odwołującej organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję w oparciu o błędną podstawę prawną, gdyż zgodnie z art. 138 ust. 3 ustawy emerytalnej za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się również świadczenia wypłacone z przyczyn niezależnych od organu rentowego osobie innej niż wskazana w decyzji tego organu. W ocenie pełnomocnika odwołującej, mając na uwadze okoliczności stanu faktycznego i prawnego, przepisem właściwym w niniejszej sprawie mógłby być zatem ewentualnie art. 138 ust. 1 ustawy emerytalnej, zgodnie z którym osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu. W sposób jednoznaczny wynika z tego, że zaskarżona decyzja organu rentowego została skierowana do niewłaściwego podmiotu, gdyż powinna być przeznaczona dla świadczeniobiorcy, którym jest D. N..

Pełnomocnik zakwestionował również sposób ustalenia przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych kwoty nienależnego świadczenia wskazując, że organ rentowy ani w zaskarżonej decyzji, ani w pismach kierowanych do odwołującej w trakcie prowadzonego postępowania nie podawał podstaw dokonania wyliczenia ograniczając się jedynie do wskazania okresu, w którym D. N. rzekomo pobierała nienależne świadczenie (odwołanie z dnia 11 stycznia 2016 roku, k. 2 – 4 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. wniósł o oddalenie odwołania.

Uzasadniając swoje stanowisko organ rentowy powołał się na art. 84 ust. 6 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych wskazując, że jeżeli pobranie nienależnych świadczeń zostało spowodowane przekazaniem przez płatnika składek lub inny podmiot nieprawdziwych danych mających wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość, obowiązek zwrotu tych świadczeń wraz z odsetkami obciąża odpowiednio płatnika składek lub inny podmiot.

W rozpatrywanej sprawie decyzją z dnia 31 marca 2006r. D. N. zostało przyznane prawo do emerytury od dnia 15 marca 2006r., tj. od osiągnięcia przez nią wieku emerytalnego. Przy ustalaniu okresów składkowych organ rentowy błędnie, w oparciu

o świadectwo pracy z dnia 13 października 1979r., uwzględnił okres od 5 lutego 1973r.

do 29 września 1979r. Następnie D. N. w dniu 25 września 2015r. wystąpiła

z wnioskiem o przeliczenie emerytury, do którego dołączyła akty urodzenia dzieci. Rozpoznając ten wniosek organ rentowy zwrócił się do (...) Fabryki (...) o informację odnośnie okresów przebywania zainteresowanej

na urlopie wychowawczym. W odpowiedzi na wezwanie (...) S.A. podała, na podstawie akt osobowych, okresy przebywania D. N. na urlopie wychowawczym, które nie widnieją w świadectwie pracy z dnia 13 października 1979r.

W związku z otrzymaną informacją organ rentowy wszczął postępowanie w sprawie ponownego ustalenia wysokości świadczenia przysługującego zainteresowanej, o czym poinformował (...) S.A. oraz zainteresowaną. Postępowanie

zakończyło się wydaniem decyzji z dnia 7 grudnia 2015r., w której organ rentowy ponownie ustalił wysokość emerytury D. N.. Jednocześnie organ rentowy wydał w dniu 10 grudnia 2015r. zaskarżoną decyzję, w której zobowiązał (...) S.A.

do zwrotu nienależnie pobranych przez zainteresowaną świadczeń w okresie od 15 marca 2006r. do 31 grudnia 2015r. w kwocie 2.520,06 zł i odsetek od dnia 15 marca 2006r. do 10 grudnia 2015r., w wysokości 2.109,95 zł.

Mając na względzie powołane okoliczności organ rentowy wskazał, że w jego ocenie zaskarżona decyzja została wydana zgodnie ze stanem faktycznym i prawnym. (...) S.A. jest następcą prawnym (...). W związku z brakiem informacji w świadectwie pracy o urlopiach wychowawczych, staż pracy D. N. został ustalony nieprawidłowo, co skutkowało wypłatą świadczenia emerytalnego w nieprawidłowej wysokości przez okres wskazany w decyzji.

Zdaniem organu rentowego odwołanie (...) S.A. nie wskazuje nowych okoliczności faktycznych lub prawnych pozwalających na zmianę decyzji, w związku z czym został sformułowany wniosek o oddalenie odwołania (odpowiedź na odwołanie z dnia 21 stycznia 2016 roku, k. 18 – 19 a.s.).

Zainteresowana **D. N.**, zawiadomiona na podstawie art. 477¹¹ § 2 k.p.c.

o toczącym się postępowaniu, przedstawiła swoje stanowisko w piśmie procesowym z dnia 30 marca 2016r.

W treści pisma procesowego zainteresowana wniosła o uwzględnienie jej stanowiska w sprawie poprzez uznanie, że każda ze stron, tj. odwołująca spółka oraz organ rentowy, ponoszą odpowiedzialność za zaistniały stan rzeczy. Zainteresowana wyjaśniła, że w 2015 roku wystąpiła do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o waloryzację emerytury. W decyzji z dnia 7 grudnia 2015r. organ rentowy dokonał przeliczenia emerytury, co spowodowało obniżenie jej wysokości. Wtedy również organ rentowy powziął informację, że (...) w sposób niewłaściwy dokonała wystawienia świadectwa pracy, co doprowadziło do wypłaty nienależnych świadczeń.

W ocenie zainteresowanej (...) dokonał wypełnienia świadectwa pracy w sposób niewłaściwy nie tylko w stosunku do niej samej, lecz również innych pracowników. Zgodnie z wiedzą zainteresowanej wszyscy pracownicy (...) odchodzący

z zakładu pracy w latach siedemdziesiątych otrzymali świadectwa pracy bez uwzględnienia i wyszczególnienia okresu urlopu wychowawczego, co można potwierdzić żądając od odwołującej spółki dokumentacji kadrowej z tamtego okresu. Według stanowiska zainteresowanej również Zakład Ubezpieczeń Społecznych ponosi winę za dokonanie należnej wypłaty świadczenia, gdyż mimo jednorodności i braku wyróżnienia na poszczególnych kontaktach odprowadzanych należności w tamtym okresie, istniała dokumentacja będąca także w posiadaniu organu rentowego, dzięki której organ ten mógł zweryfikować i stwierdzić przebywanie na urlopie wychowawczym. Istniała także stosowna adnotacja w książeczce ubezpieczeniowej, którą organ rentowy sprawdzał i która została temu organowi przekazana.

Zainteresowana z ostrożności procesowej podniosła również zarzut przedawnienia dochodzonych roszczeń w stosunku do obu stron i wniosła o uwzględnienie materiału dowodowego, na który się powołała (pismo procesowe D. N. z dnia 30 marca 2016 roku, k. 37 – 39 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

D. N., urodzona w dniu (...), w okresie od 5 lutego 1973r.

do 29 września 1979r. była zatrudniona w (...) Fabryce (...) Wydziale Zamiejscowym w Ł. na stanowisku tokarza. W okresie zatrudnienia zainteresowana urodziła dwie córki – A. i M.N. – odpowiednio w dniach 25 sierpnia 1974r. oraz 27 marca 1976r. W związku z narodzinami córek zainteresowana przebywała na:

- urlopie wychowawczym w okresie od 19 maja 1975r. do 26 marca 1976r.,

- urlopie macierzyńskim w okresie od 27 marca 1976r. do 2 lipca 1976r.,

- urlopie wychowawczym od 3 lipca 1976r. do 19 kwietnia 1979r.

Świadectwo pracy wystawione D. N. przez (...) w dniu

13 października 1979r. nie zawierało informacji o w/w okresach przebywania zainteresowanej na urlopiach wychowawczych i macierzyńskim (świadectwo pracy D. N. w (...), k. 11 a.r., uwierzytelnione kopie odpisu skróconego aktu urodzenia A. i M. N., k. 36-37 a.r., pismo (...) S.A. z 22.10.2015r., k. 38 a.r.).

(...) S.A. z siedzibą w W. powstała w wyniku przekształcenia P. Spółki

z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W., nr KRS (...). Uchwałą

w sprawie przekształcenia i przyjęcia statutu podjęło w dniu 17 stycznia 2006r. Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników (...) Sp. z o.o. Następnie ten sam organ w dniu 23 stycznia 2006r. dokonał sprostowania uchwały w przedmiocie powołania rady nadzorczej (informacja odpowiadająca odpisowi aktualnemu z rejestru przedsiębiorców nr KRS: (...), k. 7-14 a.s.).

D. N., w dniu 17 marca 2006r. złożyła do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. wniosek o emeryturę. Po rozpatrzeniu wniosku zainteresowanej organ rentowy wydał w dniu 31 marca 2006r. decyzję znak: (...), którą przyznał prawo do emerytury od dnia 15 marca 2006r., tj. od daty, w której zainteresowana osiągnęła wiek emerytalny (wniosek zainteresowanej o emeryturę z dnia 15.03.2006r., k. 1-5 a.r., decyzja ZUS z dnia 31.03.2006r., k. 23-24 a.r.).

W dniu 8 maja 2015r. D. N. wystąpiła do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. z wnioskiem przeliczenie emerytury, motywując swoją prośbę zmianami w przepisach dokonаныmi od maja 2015r. oraz wskazując, że zmiany powinny uwzględnić okresy przebywania przez nią na urlopiach wychowawczych (wniosek zainteresowanej o przeliczenie emerytury z dnia 08.05.2015r., k. 31 a.r.). Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. w dniu 1 lipca 2015r. wydał decyzję odmawiającą przeliczenia emerytury oraz w tej samej dacie decyzję o odmowie ponownego ustalenia kapitału początkowego (decyzje ZUS z 01.07.2015r. k. 32 a.r. i k. 35 a.r.).

Wobec wydania w/w decyzji zainteresowana w dniu 25 września 2015r. złożyła ponowny wniosek o ustalenie wysokości emerytury, do którego dołączyła odpisy skrócone aktów urodzenia dzieci i poinformowała organ rentowy, że przebywała na urlopie wychowawczym w okresie zatrudnienia w (...) Fabryki (...) od dnia 25 sierpnia 1974r. (wniosek

zainteresowanej z dnia 25.09.2015r., k. 33 – 34 a.r., uwierzytelnione kopie odpisu skróconego aktu urodzenia A. i M. N., k. 36-37 a.r.).

W piśmie z dnia 22 października 2015r. (...) S.A. poinformował Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S., że D. N. była zatrudniona w spółce w okresie od 5 lutego 1973r. do 29 września 1979r. i w tym czasie przebywała na:

- urlopie wychowawczym w okresie od 19 maja 1975r. do 26 marca 1976r.,

- urlopie macierzyńskim w okresie od 27 marca 1976r. do 2 lipca 1976r.,

- urlopie wychowawczym od 3 lipca 1976r. do 19 kwietnia 1979r.

(pismo (...) S.A. z 22.10.2015r., k. 38 a.r.).

Pismem z dnia 9 listopada 2015r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. poinformował (...) S.A. z siedzibą w W. oraz D. N. o wszczęciu postępowania w sprawie ponownego wyliczenia świadczenia emerytalnego przysługującego zainteresowanej (zawiadomienia o wszczęciu postępowania, k. 39 i 40 a.r.).

W dniu 7 grudnia 2015r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. wydał decyzję znak: (...), w której dokonał przeliczenia emerytury przysługującej D. N. i ustalił, że emerytura zainteresowanej od dnia 1 stycznia 2016r., tj. najbliższego terminu płatności świadczenia, będzie wynosić 1.681,28 zł (decyzja ZUS z dnia 07.12.2015r., k. 42 a.r.).

W dniu 10 grudnia 2015r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. wydał decyzję znak: (...), w której stwierdził, że D. N. pobrała nienależnie świadczenia za okres od 15 marca 2006r. do 31 grudnia 2015r. w łącznej kwocie 2.520,06 zł z tytułu zawyżonej kwoty emerytury. W związku z powyższym organ rentowy zobowiązał (...) S.A. z siedzibą w W. do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za w/w okres w kwocie 2.520,06 zł i odsetek za okres od 15 marca 2006r. do 10 grudnia 2015r., tj. do dnia wydania decyzji, w kwocie 2.109,95 zł. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że obowiązek zwrotu wyliczonych należności obciąża (...) S.A., gdyż w dokumentach nie wykazano okresu przebywania D. N. na urlopie wychowawczym (decyzja ZUS z dnia 10.12.2015r., k. 45 a.r.).

(...) S.A. złożyła odwołanie od wskazanej decyzji z dnia 10 grudnia 2015r. (odwołanie (...) S.A. z dnia 11 stycznia 2016r., k. 2 – 4 a.s.).

Stan faktyczny w rozpatrywanej sprawie był bezsporny, niemniej jednak dokonując ustaleń faktycznych Sąd opierał się na dokumentach dołączonych do akt sprawy, znajdujących się w aktach organu rentowego, jak również przedstawionych w toku postępowania przez stronę odwołującą. Wartość dowodowa tych dokumentów nie była kwestionowana przez strony, wobec czego Sąd uznał je w całości za wiarygodne.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

(...) S.A. z siedzibą w W. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. dnia 10 grudnia 2015r., znak: (...), było zasadne i skutkowało zmianą zaskarżonej decyzji.

Spór w rozpatrywanej sprawie koncentrował się wokół odpowiedzialności (...) S.A. z siedzibą w W. w związku z pobraniem przez D. N. nienależnego świadczenia emerytalnego obliczonego błędnie przez organ rentowy w oparciu o nieprawidłowe informacje wynikające z dokumentów dołączonych do wniosku o emeryturę. Zakład Ubezpieczeń Społecznych stanął na stanowisku, zgodnie z którym do błędnego wyliczenia wysokości świadczenia przysługującego zainteresowanej doszło na skutek wydania w dniu 13 października 1979r. przez (...) niepełnego świadectwa pracy, w którym zabrakło informacji o urlopiach wychowawczych oraz urlopie macierzyńskim, z których zainteresowana korzystała w okresie zatrudnienia w w/w przedsiębiorstwie. Brak tych informacji uniemożliwił organowi rentowemu obliczenie

świadczenia emerytalnego zgodnie ze stanem faktycznym i w takiej sytuacji (...) S.A., jako następcą prawny (...), ponosi odpowiedzialność za nieprawidłowe wystawienie świadectwa pracy, a w konsekwencji za wypłatę zainteresowanej świadczenia w nienależnej wysokości. Z tej przyczyny jest też zobowiązany do zwrotu różnicy pomiędzy błędnie wyliczoną kwotą świadczenia a kwotą świadczenia faktycznie zainteresowanej przysługującą.

Powyższe stanowisko zostało zakwestionowane przez odwołującą spółkę, której argumentację Sąd w znaczącej części podzielił. W pierwszej kolejności należy jednak wskazać, że Sąd nie uwzględnił argumentu strony odwołującej o braku jej legitymacji biernej w przedmiotowej sprawie. Odwołująca spółka powołała się na przepisy kodeksu pracy odnoszące się do przejścia zakładu pracy, a w szczególności na art. 23¹ § 1 k.p., zgodnie z którym odpowiedzialność pracodawcy z tytułu przejścia zakładu pracy odnosi się tylko

do zobowiązań istniejących w chwili przejścia zakładu pracy, co wyłącza odpowiedzialność odwołującego, gdyż w chwili przejścia zakładu pracy nie istniał już stosunek pracy pomiędzy (...) a D. N.. Zdaniem Sądu przejście przedsiębiorstwa państwowego określone w art. 40 ustawy z dnia 30 sierpnia 1996r. o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (Dz. U. Nr. 118 poz. 561 ze zm.) ma charakter generalnej sukcesji, a więc dotyczy zarówno praw, jak i obowiązków przedsiębiorstwa państwowego bez względu na charakter stosunku prawnego, z którego te prawa i obowiązki wynikają, co wprost wynika z treści powołanego przepisu. Sukcesja generalna obejmuje również prawa i obowiązki pracodawcy jakie uprzednio leżały po stronie przedsiębiorstwa państwowego. W przedmiotowej sprawie, odwołująca spółka powstała z przekształcenia swojego poprzednika prawnego (...) w spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością, a następnie w spółkę akcyjną, a więc w wyniku sukcesji generalnej weszła we wszystkie prawa i obowiązki przekształcanego (...). W związku z powyższym posiada legitymację bierną w niniejszej sprawie.

Odnosząc się do zarzutu przedawnienia podniesionego przez stronę odwołującą należy wskazać, że w orzecznictwie przyjmuje się, że trzyletni okres, o którym mowa w art. 138 ust. 4 ustawy emerytalnej nie jest okresem przedawnienia należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń: okres ten należy bowiem liczyć od daty wydania decyzji zobowiązującej do zwrotu tego świadczenia (zob. uchwałę Sądu Najwyższego z 16 października 2009r., I UZP 10/09). Nie można bowiem utrzymywać, że świadczenia wypłacone na podstawie pozostającej w obrocie decyzji administracyjnej jako nienależne podlegały zwrotowi w dacie wypłaty, choćby przesłanki przyznania świadczenia w rzeczywistości nie istniały lub odpadły (por. wyrok Sądu Najwyższego z 3 lutego 2010r., I UK 210/09). Świadczenia w myśl art. 84 u.s.u.s. i art. 138 ustawy emerytalnej uważane za nienależne podlegają zwrotowi dopiero wtedy, gdy organ rentowy wyda stosowną decyzję administracyjną, co wynika choćby z treści art. 84 ust. 4 i ust. 7 u.s.u.s., w których użyte zostały sformułowania „kwoty nienależnie pobranych świadczeń ustalone prawomocną decyzją” oraz „uprawomocnienie się decyzji ustalającej te należności”. Świadomość uzyskania prawa do świadczeń na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo innego rodzaju wprowadzenia w błąd organu rentowego jest jedynie jedną z przesłanek wydania decyzji. Organ rentowy jest natomiast ograniczony co do okresu, za który może żądać zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń, w związku z art. 138 ust. 4 ustawy emerytalnej i art. 84 ust. 3 u.s.u.s. Zdaniem Sądu, rację miała odwołująca spółka, wskazując, że i w jej przypadku – gdyby żądanie od niej zwrotu świadczeń nienależnie pobranych było zasadne – takie ograniczenie powinno być zastosowane. Jak wskazał bowiem Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 28 stycznia 2015r. (I UK 206/14), ograniczenie kwoty nienależnie pobranego świadczenia zgodnie ze wskazanymi regulacjami dotyczy tak świadczeniobiorcy, jak i płatnika składek.

Przystępując do dalszych rozważań należy wskazać, że ustawodawca unormował kwestię zwrotu świadczeń nienależnie pobranych przez uczestników systemu ubezpieczeń społecznych poprzez stworzenie ogólnych zasad ustalania nienależnych świadczeń oraz obowiązku ich zwrotu oraz ich ujęcie w art. 84 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2015r. poz. 121 ze zm. – dalej jako „u.s.u.s.”). Zgodnie z regulacjami zawartymi w tym przepisie, osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego, z uwzględnieniem ust. 11 (ust. 1). Za kwoty nienależnie pobranych świadczeń uważa się:

- 1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczona o braku prawa do ich pobierania;
- 2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzania w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia (ust. 2).

W myśl ust. 3 omawianego przepisu nie można żądać zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń z ubezpieczeń społecznych za okres dłuższy niż ostatnie 12 miesięcy, jeżeli osoba pobierająca świadczenia zawiadomiła organ wypłacający świadczenia o zajściu okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty,

a mimo to świadczenia były nadal wypłacane, a w pozostałych przypadkach – za okres dłuższy niż ostatnie 3 lata. Ponadto, zgodnie z treścią ust. 6, jeżeli pobranie nienależnych świadczeń zostało spowodowane przekazaniem przez płatnika składek lub inny podmiot nieprawdziwych danych mających wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość, obowiązek zwrotu tych świadczeń, wraz z odsetkami, o których mowa w ust. 1, obciąża odpowiednio płatnika składek lub inny podmiot.

Treść art. 138 ust. 1-2 i ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2015r. poz. 748 ze zm.) stanowi niemal dosłowne powtórzenie treści regulacji art. 84 ust. 1-3 u.s.u.s. I tak art. 138 ust. 1 ustawy emerytalnej stanowi, że osoba, która nienależnie pobrała świadczenie (uregulowane w tej ustawie) jest zobowiązana do ich zwrotu, przy czym przepis ten nie zawiera wzmianki o odsetkach ustalanych w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego. Dodatkowo art. 138 ustawy emerytalnej w ust. 3 klasyfikuje jako nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 tego przepisu, również te świadczenia, które zostały wypłacone z przyczyn niezależnych od organu rentowego osobie innej niż wskazana w decyzji. Konsekwencją zbliżonej treści obu przepisów jest stwierdzenie istnienia ich wzajemnej relacji polegającej na tym, że w zakresie nieunormowanym w art. 138 ustawy emerytalnej zastosowanie uzupełniające znajdują regulacje dotyczące zwrotu nienależnie pobranych świadczeń wynikające z art. 84 u.s.u.s.

W ocenie Sądu wskazany przez organ rentowy jako podstawa wydania skarżonej decyzji przepis art. 138 ust. 3 ustawy emerytalnej nie znajduje zastosowania w niniejszej sprawie, bowiem sytuacja przedstawiona w treści tej regulacji w żaden sposób nie odnosi się do odwołującej spółki. Emerytura została bowiem zainteresowanej przyznana zgodnie z decyzją organu rentowego z dnia 31 marca 2006r., znak: (...), i w związku z tym była jej wypłacana, czego żaden z uczestników postępowania nie kwestionował.

Ewentualną podstawą odpowiedzialności odwołującej spółki jako płatnika składek mógłby być art. 84 ust. 6 u.s.u.s., zgodnie z którym płatnik może być obciążony obowiązkiem zwrotu nienależnie pobranych świadczeń wraz z odsetkami, jeżeli pobranie takich świadczeń zostało spowodowane przekazaniem przez płatnika nieprawdziwych danych mających wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokości. Odpowiedzialność płatnika za podanie danych nieprawdziwych jest odpowiedzialnością uzależnioną od winy płatnika w niewykonaniu lub nienależyтым wykonaniu zobowiązania (tj. przekazania organowi rentowemu wymaganych informacji), polegającej na niedochowaniu należytej staranności. Obowiązek przekazania informacji wymaganych przez organ rentowy musi wynikać z przepisów prawa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 stycznia 2015r., sygn. akt I UK 206/14, zob. też wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 24 listopada 2015r., sygn. akt III AUa 521/15). W orzecznictwie wskazuje się również, że odpowiedzialność płatnika na podstawie art. 84 ust. 6 u.s.u.s. jest uzależniona nie tylko od jego winy, ale także od „nieprawdziwości” danych. Jako dane nieprawdziwe należy rozumieć dane niezgodne z rzeczywistością lub stanem faktycznym, oparte w szczególności na sfalszowanych dokumentach. Nie można natomiast uznać za dane nieprawdziwe danych niekompletnych (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 3 grudnia 2013r., sygn. akt III AUa 297/13, wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 24 czerwca 2015r., sygn. akt III AUa 206/15).

Przenosząc powyższe uwagi na grunt rozpatrywanej sprawy, należy rozważyć, czy poprzednik prawny odwołującej spółki nie dochował obowiązku przewidzianego prawem w zakresie treści przekazanych przez niego w świadectwie

pracy wystawionym w dniu 13 października 1979r., a jeżeli tak, czy można mu przypisać winę. Przy tym istotne jest, że dochowanie obowiązku należy oceniać zgodnie z przepisami prawa obowiązującymi w dniu wydania świadectwa pracy. Zgodnie z art. 97 § 2 Kodeksu pracy, w brzmieniu obowiązującym w dniu 13 października 1979r. (Dz. U. z 1974r. Nr 24 poz. 141), w świadectwie pracy należało podać: dane dotyczące okresu i rodzaju wykonywanej pracy, zajmowanych stanowisk, wysokości i składników wynagrodzenia, uzyskanych w zakładzie kwalifikacji, trybu rozwiązania albo okoliczności wygaśnięcia stosunku pracy, oraz okoliczności, o których mowa w art. 36 § 5 k.p. (tj. okoliczności uzasadniające wliczanie okresów poprzedniego zatrudnienia w przypadku zmiany pracy przez pracownika w wyniku porozumienia zakładów pracy albo zalecenia jednostek nadrzędnych). Dodatkowych regulacji w powyższym zakresie należy szukać w przepisach wykonawczych do Kodeksu pracy, a mianowicie w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 20 listopada 1974r. w sprawie świadectw pracy i opinii (Dz. U. 1974r. Nr 45 poz. 269). Rozporządzenie to – w formie pierwotnej obowiązującej od dnia jego wydania – zakresowo odnosiło się wprost do treści delegacji ustawowej przewidzianej w art. 98 § 7 ust. 1-3 k.p. w brzmieniu z dnia 13 października 1979r., która przewidywała określenie przez Radę Ministrów, w porozumieniu z Centralną Radą Związków Zawodowych, w sposób szczegółowy zasad i trybu wydawania oraz prostowania świadectw pracy i opinii z uwzględnieniem niezbędnych odrębności i stosunku do kierowników zakładów pracy i ich zastępców, a także przypadków, w których zakład pracy miał być obowiązany lub mógł żądać przedłożenia opinii z poprzednich zakładów pracy. Przepisy tego rozporządzenia w jego brzmieniu obowiązującym na dzień 13 października 1979r. nie przewidywały konieczności zawarcia przez pracodawcę żadnych dodatkowych informacji w świadectwie pracy, w szczególności informacji co do okresów przebywania przez pracownika na urlopie w celu sprawowania opieki nad dzieckiem. Obowiązek pracodawcy do wskazywania okresu przebywania pracownika na urlopie macierzyńskim oraz wychowawczym przewidziano dopiero po wprowadzeniu zmian w treści § 7 cytowanego rozporządzenia, które zostały dokonane w dniu 29 sierpnia 1989r. (Dz. U. z 1989r. Nr 49 poz. 721). Zgodnie z nowo nadanym brzmieniem tego przepisu w świadectwie pracy, oprócz danych określonych w art. 97 § 2 Kodeksu pracy, powinny być zamieszczone następujące informacje niezbędne do ustalenia uprawnień pracownika w nowym zakładzie pracy:

- 1)okres korzystania z urlopu bezpłatnego i podstawa prawna jego udzielenia,
- 2)okres korzystania z urlopu wychowawczego, a w wypadku likwidacji zakładu pracy - okres tego urlopu przypadający po likwidacji zakładu,
- 3)wykorzystanie zwolnienia od pracy przewidzianego w art. 188 Kodeksu pracy,
- 4)okres odbywania służby wojskowej oraz zasadniczej służby w obronie cywilnej lub służby zastępczej, przypadający w czasie zatrudnienia w zakładzie pracy, który wydaje pracownikowi świadectwo pracy,
- 5) okres, za który przyznano pracownikowi odszkodowanie w związku ze skróceniem okresu wypowiedzenia umowy o pracę (art. 36¹ Kodeksu pracy),
- 6)termin zdarzenia uzasadniającego, na podstawie odrębnych przepisów, obniżenie pracownikowi zasiłku z ubezpieczenia społecznego.

Z powyższego wynika więc, że obowiązek dokonania przez pracodawcę stosownego wpisu odnośnie okresu przebywania pracownika na urlopie wychowawczym i macierzyńskim (wcześniej był to urlop bezpłatny w celu sprawowania opieki nad dzieckiem) został wprowadzony najwcześniej w dniu 29 sierpnia 1989r. w związku ze zmianą przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 20 listopada 1974r. w sprawie świadectw pracy i opinii. Miało to miejsce niemal dekadę po tym, jak ustało zatrudnienie D. N. w (...) oraz zostało jej wydane świadectwo pracy. Należy przy tym podkreślić, że przepisy wprowadzające zmianę w/w rozporządzenia, jak ustawa z dnia 2 lutego 1996r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U.1996 Nr 24 poz. 110), która weszła w życie z dniem 2 czerwca 1996r., nie przewidywały nałożenia na pracodawców obowiązku aktualizacji wydanych już świadectw pracy celem dostosowania ich treści do wymogów nałożonych nowymi przepisami. W konsekwencji

powyższego, w rozważanym przypadku ani poprzednik prawny odwołującej spółki, ani odwołująca spółka nie miały obowiązku występować z inicjatywą aktualizacji świadectwa pracy wydanego D. N..

Z powyższych względów Sąd ocenił, że odwołującej (...) S.A. nie można przypisać odpowiedzialności z art. 84 ust. 6 u.s.u.s, ponieważ spółka ta, a w zasadzie jej poprzednik prawny, w istocie nie naruszył żadnego obowiązku przewidzianego przepisami prawa, działając zgodnie z regulacjami obowiązującymi w dacie wystawienia świadectwa pracy. Tym samym nie może być mowy o niewykonaniu lub nienależytym wykonaniu zobowiązania, co powoduje, że ustalenie kwestii winy za nienależnie pobrane świadczenia przez zainteresowaną, staje się bezprzedmiotowe.

Niezależnie od oceny wpływu podanych norm prawa na obowiązki pracodawcy w zakresie treści informacji koniecznych do ustalenia uprawnień do świadczeń emerytalno-rentowych, należy jeszcze raz podkreślić, że tylko podanie nieprawdziwych danych uzasadniać może odpowiedzialność pracodawcy na podstawie art. 84 ust. 6 u.s.u.s. W zakresie pojęcia nieprawdziwe dane nie mieszczą się dane niekompletne, a więc takie, jakie w rozpatrywanej sprawie nie zostały zamieszczone w świadectwie pracy wydanym D. N.. Pracodawca wydając świadectwo pracy podał dane prawdziwe, a jedynie nie zawarł pewnych danych, a zatem dane te – z punktu widzenia Zakładu, bo nie przepisów prawa ówczesnie obowiązujących – były niekompletne, a takie nie są objęte dyspozycją wskazanego przepisu. Należy ponadto zauważyć, że obowiązek zgromadzenia dokumentacji kompletnej umożliwiającej wydanie decyzji w sprawie jest obowiązkiem organu rentowego i to właśnie organ rentowy stwierdzając brak tej kompletności powinien podjąć niezbędne działania, co zaakcentował Sąd Apelacyjny w Rzeszowie w wyroku z dnia 24 czerwca 2015r. (III AUa 206/15).

W związku z powyższym Sąd uznał odwołanie spółki (...) S.A. z siedzibą w W. za w pełni zasadne, a w konsekwencji na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S., o czym orzekł jak w sentencji wyroku.

Sąd na podstawie art. 98 k.p.c. oraz § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015r. poz. 1804) zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w S. na rzecz (...) S.A. kwotę 360 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)